

סעיף 6 לחוק לתיקון דיני ראיות (הגנת ילדים), תשט"ו-1955, קובע שחקירת ילדים היא סודית וניתן "לפרסם" אותה (מונח הכולל לעניין זה - עיון בקלטת או בתמליל החקירה, אף ללא העתקתם), ללא אישור של בית משפט, רק לרשימה סגורה של גורמים (ביניהם - נאשם, סניגור, תובע, שוטר, עו"ס).

התעוררה השאלה האם חשוד הנמצא בהליכי שימוע הוא בגדר "נאשם" לצורך האפשרות לעיין בתוצרי חקירות ילדים גם ללא אישור של בית המשפט. מצד אחד, החוק נוקט במונח "נאשם" ולא במונח "חשוד" ובשל רגישות החומרים יתכן שיש לנקוט בפרשנות מצמצמת. מצד שני, בעת חקיקת סעיף 6 הנ"ל טרם חוקק סעיף 60א לחסד"פ, המעגן את הזכות לשימוע, המהווה חלק בלתי נפרד מההליך הפלילי, וברוב המכריע של המקרים לא ניתן יהיה לקיים שימוע ללא מתן אפשרות עיון בתוצרי חקירות הילדים.

המשנה הפלילי הנחה כדלקמן:

גם אם **לשונו** של סעיף 6 הנ"ל נוקטת במונח "נאשם", הרי שהפרשנות **התכליתית** של הסעיף, מאפשרת לפרש את המונח "נאשם" – **לצורך פרשנות סעיף זה בלבד** – ככולל גם חשוד הנמצא בהליכי שימוע, שעתיד להפוך ל"נאשם", בכפוף לשימוע. לפי גישה פרשנית זו, יש מקום לאפשר לב"כ החשוד לעיין בתוצרי חקירות ילדים גם ללא אישור בית משפט, משום שהסעיף האמור פוטר את הצדדים להליך הפלילי מהצורך בקבלת אישור בית משפט לעיין בחומרים ומכיוון שיש לראות בהליכי השימוע חלק מהליכי המשפט הפלילי עצמו, הגם שמדובר בהליך מקדמי.

לאחרונה, בהחלטת בית משפט השלום קריות, מיום 4.7.23, בבע"ח 32479-05-23 **שלאם נ' מדינת ישראל**, אימץ בית המשפט הנכבד את הפרשנות התכליתית הנ"ל, וקבע כי אין צורך בקבלת אישור ביהמ"ש כתנאי לעיון בחקירת הילדים. בתוך כך, בית המשפט פירש את המונח "נאשם" בסעיף 6 הנ"ל ככולל גם נאשם פוטנציאלי. כפועל יוצא מכך קבע, כי לא נדרש אישור של בית משפט כאשר מדובר בחשוד בהליכי שימוע, שהוא נאשם פוטנציאלי (סעי' 18 להחלטה).

על כך יש להוסיף, כי במרבית המקרים בהם חומרי החקירה כוללים חקירות ילדים, ועל אחת כמה וכמה כשילד הוא נפגע העבירה, ממילא לא ניתן לקיים שימוע אפקטיבי ללא מתן אפשרות לעיין בתוצרי חקירות הילדים, המהווים חלק משמעותי מליבת חומר החקירה. משכך, הפנייה לבית המשפט נראית כמסרבלת, כפוגעת בשיקולי יעילות, ויש בה כדי להאריך את הליכי השימוע ללא כל הצדקה.

לאור כל האמור, ומבלי לקבוע מסמרות באשר לפרשנות הנכונה, וכל עוד אין פסיקה אחרת בעניין, הרי שלעת הזו יש לפעול כדלקמן :

אם התובע סבור שעל מנת לקיים שימוע יעיל ואפקטיבי, יש צורך בעיון בתוצרי חקירות הילדים, ניתן לאפשר זאת גם ללא קבלת אישור של בית המשפט.

עם זאת, מטבע הדברים ובשל רגישותם של חומרים אלה, יש להפעיל שיקול דעת זהיר בהחלטה אם לאפשר עיון בתוצרי חקירות הילדים. במקרים חריגים, בהם נראה שאין הכרח לעיין בחומרים לצורך קיום שימוע אפקטיבי, וכאשר קיים חשש שהעיון בתוצרי חקירות הילדים עלול לגרום נזק או פגיעה בקטין או במשפחתו, ניתן לסרב לבקשת העיון ולהפנות את החשוד לבית המשפט לצורך הגשת בקשה מתאימה.

כמו כן, מהטעמים הנ"ל, ניתן לשקול לאפשר את העיון גם **בתמלילי חקירת הילדים במשרדי התביעה ולא על ידי העתקה**. במסגרת זו יש לשקול, בנוסף, את היקף החומר (כך למשל, בתיק בו יש ריבוי חקירות ילדים והיקף החומר גדול, הנטייה תהייה לאפשר העתקה), לוח הזמנים של התיק (למשל קרבה להתיישנות ועוד), שיקולי נוחות של הסנגור כאשר מדובר בקושי משמעותי, ונסיבות משמעותיות אחרות. זאת, **לצד חתימה על תצהיר** לפיו מבקש החומר ימנע מפרסומו ויתחייב להחזרתו אם לא יוגש כתב אישום.

25.1.24

תאריך

הישיבה